

НИКІЛЕВ О. Ф.

УДК 94(477)-058.232.6"1941/1944"

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО ЗА ЧАСІВ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ: ЗА СПОГАДАМИ СЕЛЯН (ЛІТО 1941-ОСІНЬ 1944 РР.)

Розглядаються умови повсякденного життя та праці сільського населення у часи німецької окупації. Досліджується ставлення селян до приходу ворогів, їх політики, стосунки з різними представниками нової влади. Показано, що при німецькій владі залишилася практично незмінною система організації господарської діяльності громадського сектору, система управління сільськогосподарським виробництвом, система стосунків з новою владою як в економічній так і в громадській сферах.

Ключові слова: Друга світова війна, Україна, село, німецька окупація.

Рассматриваются условия повседневной жизни и работы сельского населения в период немецкой оккупации. Исследуется отношение крестьян к приходу врагов, их политике, отношения с представителями новой власти. Показано что при немецкой власти оставалась практически неизменной система организации хозяйственной деятельности коллективного сектора, система управления сельскохозяйственным производством, система отношений с властью как в экономической, так и коллективной сферах.

Ключевые слова: Вторая мировая война, Украина, село, немецкая оккупация.

It is the conditions of everyday life and work of agricultural population during the period of Germany occupation. It is investigation the relationship of the peasants enemies coming up, their politics relations with the representatives of new power. It is analyzed the behavior of different occupants categories in the reality life and their perception of their population. It is showed that during German power it remained unchangeable the system of the economy activity of the collective sector, the system of agricultural management, the system of the relationship between the power as an economical and the collective spheres.

Key words: Second world war, Ukraine, village, German occupation.

Попри 70 десятків років дослідження Другої світової війни цілий ряд проблем не знайшов належного висвітлення. До числа таких належить і проблема життя населення в умовах німецької окупації. За радянських часів вона, в першу чергу з ідеологічних часів, була не актуальною. І загалом подавалася як ситуація, яка визначалася однозначно терором і репресіями до населення [22]. Однак, такий науковий підхід не дає відповіді

на цілий ряд питань. Через це цілий ряд аспектів залишається до сьогодні не дослідженим. Зокрема життя українського села в умовах окупації, праця, стосунки з владою тощо. І хоча в останні роки з'явилися наукові доробки, предметом дослідження яких є життя селян в окупації [4, 5, 24], проблема ще далека від свого вирішення. Зокрема, така, як реалії життя в умовах окупації, які могли відчувати на собі лише безпосередні

учасники, свідки тих подій. Зокрема селяни степових регіонів України. Тож недостатнє вивчення даного аспекту вітчизняної історії і визначило вибір теми публікації. В основу її лягли результати опитувань сучасників і безпосередніх учасників досліджуваних подій.

Населення села, як і всього Радянського союзу початок війни застав зненацька. Тож воно психологічно не було готове до неї. Через швидке просування ворога на листопад 1941 більша частина України була окупована. Під радянським контролем знаходилися лише частково Харківська, Донецька та Ворошиловградська області. Евакуювати змогла невелика частина населення республіки. Тим більше, що на Схід у першу чергу відправлялися працівники промислових підприємств, що випускали продукцію для військових потреб, та керівники партійних, радянських, правоохоронних органів, органів НКВС та прокуратури. На селі процент таких осіб був не високий. Невелика частина колгоспників, а це, в основному чоловіки, була направлена у глиб радянської території у якості супроводу евакуйованої худоби. Це, у першу чергу, коні, а також племінна худоба. Тож село, як і більшість міського населення, залишилося на місці свого проживання, очікуючи ворога.

Ставлення до нього у селян, за даними дослідників як вітчизняних, так і зарубіжних, було від позитивного до негативного [5, с. 125-130; 21, с. 400, 407], але в своїй основі? очікувано-насторожене. Так за свідченням Ф. Пігідо [3, с. 90], багато селян очікували німців в надії, що повернеться система володіння землею, що була до впровадження колективізації. Частина з таких навіть зустрічала через це окупантів як визволителів, даруючи їм хліб -сіль, молоко, яйця, масло [20, с. 147]. За спогадами Л.А. Довбань з с.Адамівка Щорського району Дніпропетровської області жінки їхнього села з острахом очікували прихід німців, тому що ходили чулки, що німці гвалтують жінок і вирізають їм груди. Тож, коли у серпні 1941 р. до їх двору під'їхав на мотоцикл німецький солдат і по-

просив яєць, її мама, злякана, збілділа пішла у комору і винесла звідти весь ящик, де вони зберігалися. Але той взяв лише декілька штук у пілотку, сказав: "Данке" і поїхав [9]. В.Ф. Підпала, яка проживала у с. Новому Запорізької обл., також засвідчує, що селяни насторожено чекали приходу окупантів [15].

Окупаційна влада зі своїм приходом, зразу ж заходила встановлювати управління на селі. На куш сіл з трьох-чотирьох сіл припадав один комендант. При ньому було двоє-трьох військових, а то й взагалі лише один перекладач. Це міг бути або нащадок німців-колоністів, що проживали на у степовій зоні України, яких прийдешня влада називала фольксдойче, або хтось з місцевих, хто знав німецьку мову. В районному центрі керівна окупаційна структура налічувала більшу кількість військових, там же знаходилися і представники служби безпеки.

Для управління громадою призначалися старости і поліцаї. Як правило, це були жителі цього ж населеного пункту, серед поліцаїв були мешканці й інших, як правило, найближчих до даного населеного пункту, сіл. При чому, у призначених не малося можливостей відмовитися. І вони мали виконувати свої посадові обов'язки. Проте ставлення до виконання функцій залежало уже від людини. Одні поліцаї та старости толерантно ставилися до односельців, попереджаючи їх про неприємності для селян з боку окупаційної влади, наприклад проведення облав або для примусового направлення на роботи до Німеччини, або для мобілізації чоловічого населення для риття окопів при відступі німців тощо.

Проте, було немало й таких, що сумлінно виконували свої функції, використовували владу і наявність у руках зброї, у власних інтересах. Вони зневажливо ставилися до селян, принижували їх гідність. Наприклад, згадує О.Т. Бардадим, жителька с. Вітрівка Щорського р-ну Дніпропетровської обл., як по неї прийшли поліцаї та супроводжували на збірний пункт для відправки до Німеччини, і один з них вимагав її цілувати чоботи,

щоб він, можливо, посприяв її не відправленню [6].

Особливо негативним було ставлення поліції та старост у питанні, по виконанню політики окупаційної влади по направлених селян на примусові роботи до Німеччини. Якщо у 1942 р. вони забирали по одній людині з сім'ї, дотримуючись проголошених положень щодо віку, стану здоров'я, соціального становища обраних, то у 1943 р. мало місце брутальне недотримання цих вимог, застосування силових методів. За положенням це мали бути молоді, неодружені люди, яким навіть дозволялося надсилати з місць свого перебування листи додому. Це давало можливість їм інформувати про умови життя та праці там [2, с. 165-166, 169-170; 23, с.185-186]. Така ситуація дозволяла молодим людям в Україні уникати за допомогою різних способів насильницького вивезення. Вони терміново одружувалися, застосовували різні засоби, для імітації небезпечних хвороб тощо. А вже у 1943 р., коли постало завдання у будь-який спосіб за рахунок оstarбайтерів заповнити дефіцит робочої сили в заміні мобілізованих на війну німецьких робітників і селян, ситуація корінним чином змінилася. Тож старости та поліція почали сумлінно виконувати нову директиву влади. Брали вже всіх, кого могли, і з порушенням оголошених положень. Наприклад, забирали з тих сімей, з яких уже було забрано дитину. Тож були сім'ї, де примусово забирали двох, як наприклад у сім'ї О.Т. Бардадим із с. Вітрівка, старша сестра якої вже знаходилася у Німеччині [6], або у сім'ї Н. С. Кучерявої із с. Малоолександрівка Криничанського району Дніпропетровської обл., мама якої виховувала чотирьох дітей: трьох дочок і сина. Ог дівчат впродовж 1942-1943 рр. було угнано до Німеччини. А сина восени 1943 р. - на риття окопів [12]. Всю молоду сім'ю С. І та Т.К. Шаповал з с. Крамарка Магдалинівського р-ну Дніпропетровської обл. разом з сином-немовлям вивезли на роботи, де дитя невдовзі померло [18].

Мало місце і таке явище, хоч і не поширене, як донос. Адже селяни, як поліції та

старости, так і рядові жителі добре знали одне одного, тож могли поділитися якоюсь новиною, а та ставала відома владі. Наприклад, у с. Адамівка, з початком війни один з її вихідців - офіцер Червоної армії, направив до своєї мами дружину, єврейку по національності, та сина. Під час перебування там жінка навіть вихрестилася. Однак, уже у 1942 р. їх обох забрали представники окупаційної влади і рідним їх подальша доля була невідома [9].

Старости призначалися й керівниками колективних господарств, що функціонували в населеному пункті за часів радянської влади. Адже німці не змінили систему господарювання на селі. Навіть не змінили назви колгоспів, тож у звітних документах вони, як і до війни, називалися ? "ім. Молотова", "ім. Карла Маркса", "2 п'ятирічка", "Червоний Жовтень", "Вільне життя" тощо. Змінена було лише назва типу господарства. Колгоспи стали називатися "громадські", радгоспи - "держгоспи" [20, с.153, 171]. Їх продукція, як і за часів Радянської влади, здавалася державі. Але тепер уже - німецькій. Оплата праці селян здійснювалася натурою у кінці року, після розрахунків з владою. Розміри оплати були не меншими за радянські.

Умови життя та праці селян у період окупації мало змінилися порівняно з радянським часами. Вони продовжували у громадському секторі виконувати всі сільськогосподарські роботи. Впродовж 1941 р. повернулася додому частина чоловіків, які з різних причин не змогли відійти разом з радянським військами, та приступила також до виконання звичних робіт. Частину їх відпустило з таборів військовополонених командування цих таборів. У разі, коли приходили за ними дружини. Частину серед чоловічого населення села становили і немісцеві, навіть ? інших національностей, при тому це були не лише слов'яни. Як пригадує Л. А. Довбань, у їхньому селі таким чином залишилися двоє чоловіків, азербайджанець та росіянин. "Пристали" до незаміжніх жінок. Утворили сім'ї, у кожній з яких народилися

по дитині [9]. Вони, як і всі члени громадського сектору, працювали у громадському секторі.

Повсякденне виробниче життя селян, як і в радянські часи, складалося з двох частин. Перша - робота у колективному секторі, друга - робота на присадибній ділянці. В колективному секторі контроль за виконанням робіт здійснював староста, він же керівник громадського сектору, а також агроном, від районного земельного органу. За порушення технологій винуваті несли різного роду покарання. У першу чергу - штрафи. Але мали місце і застосування фізичної сили з боку представників німецької влади. Так, пригадує Л.А. Довбань, коли приїхали перекладач, фольксдойче, та агроном на поле, і останній перевіряв, що селяни, які здійснювали оранку, зорали на меншу глибину, ніж потрібно, доповів перекладачу, той їх почав бити пліткою [9].

Як і до війни, працювало правління господарства, до якого окрім старости входили ще й бригадир та бухгалтер. В правління щоранку відбувся розподіл завдань на день, селяни виконували їх. Розрахування за роботу селян відбувалося у кінці року, після здачі німецькій владі вирощеного врожаю, у натуральному вигляді. Розмір оплати був не нижчим за довоєнний. Тобто, селяни, не готували у той час. Додатковим свідченням нормальних як на той час умов харчування є слова селянки Лукерії Мисник, з колгоспу "Червоний хлібороб" Магдалинівського р-ну Дніпропетровської обл., сказані у 1946 р., в умовах розпочатого голоду, секретарю райкому партії, що "при німцях було краще, ніж при радянській владі, - тоді без хліба не снідали" [1, арк. 9].

Нова влада надавала селянам можливість мати більше власної землі. Але не для одноосібного господарювання, а - додатково до існуючих присадибних ділянок. Виділялася вона у степу з громадських земель. При цьому проявлялася німецька акуратність та педантичність. Всім однакова кількість, за однаковою упорядкуванням [14]. За спогадами Л. А. Довбань, у їхньому селі було виділено усім бажаним по однаковій за розмі-

ром ділянці землі, наказано обсадити двома рядками квасолі та всім посадити там кавуну [9].

Нова влада запровадила і оподаткування селян, норми якого були аналогічні радянським. Ті повинні були здавати щорічно певну кількість м'яса (40-60 кг), яєць (500 шт.), молока (500 л). У разі невиконання норм здачі були штрафи. У першу чергу, у вигляді вилучення худоби. Однак це не абсолютизувалося. І залежало від конкретних ситуацій. Як пригадує О. Т. Бардадим, коли у її багатодітної матері відібрали корову, то та пішла до німецького офіцера, під керівництвом якого відбувалося вилучення заборгованості, і пояснила, що вона без корови не зможе прогодувати дітей, той наказав повернути худобу [6]. Аналогічну ситуацію описує Л.А. Довбань. У них також за невиконання плану здачі м'яса конфіскували корову, але потім повернули. Бо мама домовилася з кимось з односельців, здати їхню теля на двох, а наступного року вона здасть - своє [9]. І так багато селян шляхом кооперування вирішували проблеми здачі м'яса або - заборгованості.

Побутові умови селян загалом залишилися такими, як і до війни. Вони продовжували жити за рахунок власних господарств, обмінювали продукти харчування на товари, які приносило на обмін населення міст, або виносили його на місцеві сільські базари та там здійснювали обмін на потрібне їм. Тож саме у період війни, за спогадами селян, багато о хто з них узнав про виделки, та металеві ложки, отримані у жителів міста в результаті товарного обміну.

У тих селян, котрих виселили окупанти з їхніх домів, умови змінилися. Їм довелося або жити у господарських приміщеннях на своїх обійстях, або переїжджати до родичів у своєму населеному пункті, чи в сусідніх селах. При цьому втрачене було їх особисте майно, побутові та господарські речі, реманент, худоба тощо. Тож умови життя таких категорій населення були надзвичайно складними.

Незмінною з радянських часів залишилася система управління сільськогосподарським виробництвом. Продовжували існувати і виконувати свої функції районні землеуправління, МТС, млини, олійниці, елеватори, різні заготівельні організації. І там продовжували працювати ті ж працівники, яких не призвали до лав Червоної армії, як наприклад, чоловік Д. С. Боженко з Чернігівщини [7].

Продовжили роботу і різного роду інші установи. Наприклад продовольчі та промислові бази. Як пригадує жителька селища Щорськ (до 1964 р. районний центр однойменного району), Дніпропетровської обл. М. К. Гудименко, її батько, який мешкав у с. Адамівка, з 1920-х років працював у цьому селищі, до якого відстань від села становила 9 км, на міжрайонній базі, під час окупації продовжував там працювати, і пропрацював там незмінно до своєї смерті у другій половині 1940-х рр. [10].

Діяла на селі і система медичного обслуговування. Як пригадує Л.А. Довбань, коли у її батька загострилася виразка шлунку, то він лікувався у дільничній лікарні с. Морозівка Щорського району, а потім його направили на рентген у обласну лікарню (ім. Мечникова) у м. Дніпропетровськ і вони разом поїхали потягом до міста [9].

При новій владі у сільській місцевості відкрилися і освітні установи. Розпочали роботу школи та середні спеціальні навчальні заклади. Наприклад Навчання проводилося по шкільним радянським підручникам, але з замальованими портретами партійних та державних керівників СРСР. Проте школи пропрацювали лише декілька місяців [6, 9, 13].

Ставлення до окупантів було різне. В залежності від ставлення тих до селян. Так, багато селян про них згадує негативно. Проте, багато - й позитивно, розрізняючи серед них певні категорії як національні, так і військові. Люди, відзначають загалом байдуже ставлення військових до населення, проте, ті хто був у той час дітьми розповідають про людяне ставлення до них солдат та

офіцерів, що стояли постоем в їхніх помешканнях, як ті пригощали їх цукерками, як давали харчі, як показували фото своїх діточок їхнім мамам і показували, що скучують за сім'ями [8, 16]. Мало місце надання медичної допомоги німецькими лікарями. Наприклад, А.П. Донченко, який у той час проживав в селі на Полтавщині, серйозно поранився від гранати, коли намагався за її допомоги глушити рибу у р. Псел. Його лікував німецький військовий лікар і спас від смерті [11]. І хоча залишився інвалідом, проте пошкоджена рука була збережена. Проте, селяни пригадують і про протилежні випадки. Так, Хоменко І. С. що мешкав у с. Бузівка Котовського району Дніпропетровської обл., розповідає про випадок з його ровесником, який поранився об іржавий цвях, пішло зараження. Рідні звернулися за допомогою до німецьких військових щоб запобігти стовбняку. Ті прийшли і зробили укол, після якого хлопчик тут же й помер [17].

Фактично, у ставленні окупантів до селян проявлялися їхні людські якості. Так, молоді солдати залицялися до дівчат, збиралися разом з ними на "посиденьки", лускали насіння, жартували, грали на гармошці [19]. Тобто вік і людська натура брали своє. Проте були й такі, що вороже ставилися до українських селян, як до дорослих, так і до дітей. Наприклад, Г.П. Панасенко з с. Голубівка Кіровоградської обл. пригадує, як на неї ще маленьку дівчинку років восьми , коли вона проходила повз групу молодих солдатів, один з них з якимись сердитими словами і злим виразом обличчя, націлив автомата і пересмикнув гачок. Лише втручання офіцера, зупинило його [14].

Коли німецькі частини стояли постаєм, то, пригадують люди, солдати, не звертаючи уваги на господарів, робили свої різні справи, милися, веселилися, ходили по їхньому та сусідських подвір'ях і брали курей, качок з сараїв та засмажували їх . тобто поводилися так, ніби цих людей взагалі немає поруч. Зовсім інше ставлення до населення було військових з частин служби безпеки та охорони порядку на окупованих територіях. До

них належали як німці, так і представники інших національностей. Згадують лише негативно угорських солдатів та калмиків, колишніх російських громадян, які служили окупантам, румунських солдатів пригадують як злодійкуватих військових, що крали у людей їхні продукти.

Стосовно підпільної боротьби, то у своїх спогадах жоден з опитуваних не згадав. Вона могла носити спонтанний і пасивний характер у вигляді свідомого чи несвідомого неналежного ставлення до виконуваних обов'язків. Як то вже наведений приклад з селянами, що зорали поле на нелазну глибину. Проте, у ряді районних центрів зафіксовані підпільні організації, які очевидно були залишені радянськими органами. Так, у селищі міського типу Щорськ, адміністративному центрі однойменного району, люди говорять про групу односельців, розстріляну німцями у 1943р., як про підпільників. А П.П. Литвинов, мешканець цього селища, батько якого був у числі цих розстріляних, говорить іще про одну групу страчених - повішених жителів, серед яких було декілька вчителів [13].

У період відступу німців ситуація різко змінилася. У багатьох селах влада розпустила громгоспи. В частині з них навіть було роздано певне майно. Кому дісталися воли, кому поганенька конячка, кому якийсь реманент. Але всю сільгосппродукцію забрали з комор громгоспів [9].

Перед самим відступом багато сіл окупанти палили. Проте і тут малися свої особливості. Селяни згадують про випадки, коли деякі з окупантів попереджали про такі операції і радили полишити населений пункт, інші не палили хати, у разі прохання їх жінок. Тут також малися варіанти. Одні формально виконували наказ: лише підпалювали в одному місці так, що можна було швидко загасити, інші - відходили і підпалювали іншу хату [16].

Відступаючи німецькі війська забирали з собою чоловіче населення працездатного віку, розглядаючи його, з одного боку, як потенційне поповнення радянського війська,

а з іншого, як робочу силу для риття траншей та окопів. За декілька днів перед відступом проводилися облави. Йшла по селу велика кількість солдатів зі сторожовими псами і забирали всіх здатних за віком носити зброю. Не чіпали лише літніх [9, 16].

Багато чоловіків при цьому тікали. Від переслідування переховувались хто у копичі сіна, хто скирді соломи чи ямі, виритій у непримітному місці біля свого села. Часто ховалися у родичів у іншому селі. І ті переховували, при цьому серйозно ризикуючи бути покараними окупантами. Ось що згадує Л.А. Довбань. У них перебувала її тітка з сім'єю сина та маленьким онуком, що приїхали з м. Дніпропетровська, у другій половині хати жила сім'я, переселена німцями з Житомирської області, яка складалася з батьків, сина з дружиною та їхнім маленьким сином. Коли стало відомо про те, що німці забирають з собою всіх чоловіків, ці молоді люди разом з батьком Лідії Андріївни та з їхнім племінником, який втік з копальних робіт, сховалися у складену ще з літку з висушеного і нарізаного квадратами кізяка кладку, в середині якої було залишене місце, розраховане на двох людей. А на горіщі клуні переховувався ще один племінник разом зі своїм товаришем , які також втекли з тих робіт. При цьому, у них у хаті постоем знаходився німецький солдат-їздовий, який доглядав за парою коней, що стояли у цій же клуні. Німець часто виходив до коней, до того ж десь дів відро і весь час шукав його. Тож постійно оглядав усі можливі місця його знаходження, чим тримав у постійній напрузі і жінок, і тих, хто переховувався. Така ситуація тривала чотири дні, доки не відступили німці. І весь час чоловіки не мали змоги вийти навіть уночі [9].

Таким чином , в умовах німецької окупації українське село продовжувало жити своїм життям, як і в попередній період. Оскільки при німецькій владі залишилася практично незмінною система організації господарської діяльності громадського сектору, система управління сільськогосподарським виробництвом, система стосунків з новою

владою як в економічній так і в громадській сферах, продовжили свою діяльність значна частина установ і організацій, що забезпечували потреби населення, то залишилися незмінними умови життя і праці селян. Повсякденне життя багатьох їх також практично залишилося незмінним. Ставлення населення до нової влади, її представників усіх рівнів визначалося ставленням їх самих до нього.

Бібліографічні посилання

1. Державний архів Дніпропетровської області. - Ф.19, оп. 5, спр. 122.
2. Немец Р.Ф. К вопросу об истории угона советских граждан на работу в Германию/ Р.Ф. Немец, Н.В. Яценко// Спадщина. - Д., 1999. - С. 164-175.
3. Пігідо-Правобережний Ф. "Велика Вітчизняна війна" / Ф. Пігідо-Правобережний. - К., 2002.
4. Слободянюк М. А. Вплив окупаційної політики на настрої селян України в 1941-1944 рр. (за матеріалами південних областей)/ М. А. Слободянюк, О.Ф. Нікілев// Історія України. Маловідомі імена, події, факти (Збірник статей). - Вип. 7. - 1999. - С.137-141.
5. Слободянюк М. А. Рух опору на Дніпропетровщині в роки Великої Вітчизняної війни/ М.А. Слободянюк, І. А. Шахрайчук. - Д., 2004.
6. Спогади Бардадим Олександр Терентіївни (Особистий архів автора).
7. Спогади Боженко Домініки Єлисеївни (Особистий архів автора).
8. Спогади Грошевихіної Галини Матвіївни (Особистий архів автора).

9. Спогади Довбань Лідії Андріївни (Особистий архів автора).
10. Спогади Гудименко Марії Кіндратівни (Особистий архів автора).
11. Спогади Донченка Павла Арсентійовича (Особистий архів автора).
12. Спогади Кучерявої Надії Свиридонівни (Особистий архів автора).
13. Спогади Литвинова Павла Петровича (Особистий архів автора).
14. Спогади Панасенко Ганни Петрівни (Особистий архів автора).
15. Спогади Підпали Віри Федорівни (Особистий архів автора).
16. Спогади Хазайної Надії Михайлівни (Особистий архів автора).
17. Спогади Хоменка Івана Степановича (Особистий архів автора).
18. Спогади Шаповал Тетяни Карпівни (Особистий архів автора).
19. Спогади Шкабенко Марії Вікторівни (Особистий архів автора).
20. Стецкевич В.В. Дніпропетровщина в роки воєнного лихоліття (1941-1944) / В.В. Стецкевич // Історична пам'ять Дніпропетровщини. - Д., 2012.
21. Субтельний О. Україна. Істрія / О. Субтельний. - К., 1991.
22. Супруненко І.І. Україна в Великій Отчужденній війні Советського Союзу (1941-1945) / І.І. Супруненко. - К., 1956.
23. Ткаченко В. Г. Становище оstarбайтерів в Німеччині. (За матеріалами Державного архіву Запорізької області) / В.Г. Ткаченко // Спадщина. - Д., 1999. - С.176-188.
24. Шайкан В. Повсякдення українців у роки німецької окупації / Шайкан В. -К., 2010.

МАРГУЛОВ А. Х.

УДК 3.08(352): 94(47+57) "1920/1930"

УПРАВЛІНСЬКІ КАДРИ АССИРІЙСЬКОЇ ГРОМАДИ: РАДЯНСЬКІ КАДРОВІ ЕКСПЕРИМЕНТИ (ДОСВІД 1920-1930-Х РОКІВ)

Кадрова політика радянського режиму відрізняється своєю виваженістю і повним підпорядкуванням політичній кон'юктурі держави. Управлінські кадри ассирійських організацій працювали в ключі політичної ситуації. Їх головним завданням було розкладання родоплемінних відносин в національному середовищі, радянська ассирійців. Державно-партійна політика стосовно ассирійців носила імітаційний характер і не мала далекосяжних планів.

Ключові слова: державна політика, управлінські кадри, Біт Шумун, монопартійність.

Кадровая политика советского режима отличается своей взвешенностью и полным подчинением политической конъюнктуре государства. Управленческие кадры ассирийских организаций работали в ключе политической ситуации. Их главной задачей было разложение родоплеменных отношений в национальной среде, советизация ассирийцев. Государственно-партийная политика по отношению к ассирийцам носила имитационный характер и не имела далеко идущих планов.

Ключевые слова: государственная политика, управленческие кадры, Бит Шумун, монопартийность.

The soviet mode staff policy differs in self-weighted and complete submission to the state political conjuncture. The administrative staff of Assyrian organizations worked in the vein of the political situation. Their main task was decomposition of tribal relations in a national environment, sovietisation of the Assyrians. A State-party policy in relation to the Assyrians carried out an imitation character and did not have far going plans.

Keywords: public policy, administrative staff, Bit Shumun, party monopoly system.

Кадрова політика радянсько-партійного керівництва була найголовнішим чинником державної безпеки молодій країні, гарантом її добробуту. Незважаючи на малий досвід державотворення, більшовики відзначилися вмінням виявляти, просувати та маніпулювати партійними та державними керівниками на всіх рівнях владної ієрархії. Міцний кадровий потенціал, який складався з найпалкіших прихильників більшовизму та радянської влади, став рушійною силою у боротьбі з інакомисленням та формуванням

основних засад існування тоталітарного суспільства. На нашу думку, саме з точки зору радянських управлінських практик та стратегій, дуже цікавим є вирішення кадрового питання серед нечисленних національних меншин таких, як ассирійці.

Обрана проблематика ще не ставала предметом окремого наукового аналізу, а лише розглядалася у загальнодержавному контексті, що в свою чергу підвищує цінність дослідницьких пошуків.

